

**Załącznik
do Uchwały Nr XV/128/11
Rady Miejskiej w Koronowie
z dnia 30 listopada 2011 r.**

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE KORONOWO NA LATA 2012 - 2016**

I. Wstęp

Od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej problem przemocy w rodzinie. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Obecnie nie ma kraju czy społeczności nie dotkniętej przemocą. Jest obecna w domach, szkołach, w pracy i instytucjach oraz mediach. Jest uniwersalnym problemem, który zagraża życiu, zdrowiu i poczuciu komfortu psychicznego.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc jako celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychiczny, zaburzenia w rozwoju lub depryzację.

Na potrzeby Programu, przy definiowaniu przemocy domowej, zwraca się uwagę na najbardziej charakterystyczne jej wyznaczniki z punktu widzenia polityki społecznej. Najbardziej odpowiednią jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U Nr 180, poz. 1493), która przemoc definiuje jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.,
- przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.,
- przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego i praktyk seksualnych, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych i inne,
- przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Zjawisko przemocy w rodzinie od wielu lat w Krajach Europy Zachodniej jest traktowane jako ważny problem społeczny. W czasie kilkunastu lat powstało wiele dokumentów organizacji międzynarodowych, które zalecają Krajom Członkowskim Unii Europejskiej podjęcie zmian prawa i praktyki w celu skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, udzielania pomocy ofiarom przemocy i skuteczniejszych oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie.

Próba podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, nowelizacja z dnia 01.08.2010 roku). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnoszące tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Jego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Na terenie Gminy Koronowo przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami.

Skuteczne przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy różnych służb budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Założenia Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Koronowo.

1. Założenia systemu.

- a) najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary,
- b) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara,
- c) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- d) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej,
- e) ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu,
- f) zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu (zrozumienie reakcji ofiary).

Podstawowym założeniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna a także zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy. Ważne jest wypracowanie oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc oraz integracja działań instytucji wobec problemu przemocy, poprzez rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec przemocy osób odpowiedzialnych zawodowo za pomoc osobom pokrzywdzonym. Program zakłada także rozwój podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy.

2. Zasady działania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oparty jest na zasadach:

- a) wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy i jej negatywnym następstwom,
- b) jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby,
- c) szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

3. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) do zadań własnych gminy Koronowo należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj.:

– opracowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- działanie Zespołu Interdyscyplinarnego, który na terenie miasta Koronowo będzie prowadził: diagnozę problemu przemocy w rodzinie, podejmował działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjował interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechniał informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w Koronowie oraz inicjował działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

4. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w skład którego wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Koronowie, Miejsko – Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koronowie, Komisariatu Policji w Koronowie, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Koronowie, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej we Wtelnie, Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci Ziemi Koronowskiej, Stowarzyszenia Rodziców Dzieci Sprawnych Inaczej w Koronowie, Zespołu Szkół Specjalnych w Koronowie, Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego w Koronowie oraz Sądem Rejonowym w Bydgoszczy. Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między Burmistrzem Miasta i Gminy Koronowo a podmiotami działającymi w Zespole.

5. Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym;
- b) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin;
- c) instrumenty pomocowe i sieć wsparcia;
- d) zespół interdyscyplinarny
- e) niniejszy Program.

6. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie;
- b) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy;
- c) rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc;
- d) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie;
- e) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy;
- f) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

III. Zasoby Gminy Koronowo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Główne zasoby gminy Koronowo:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koronowie,
- b) Punkt informacyjno – konsultacyjny w Koronowie dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- c) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koronowie,
- d) Sąd Rejonowy w Bydgoszczy,
- e) Komisariat Policji w Koronowie,
- f) Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Koronowo,
- g) Miejsko – Gminny Zespół Edukacji w Koronowie
- h) Organizacje pozarządowe,
- i) Punkt pomocy osobom uzależnionym od alkoholu w Koronowie,
- j). Grupa wsparcia psychologicznego dla Kobię,
- k). Poradnia Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień przy NZOZ Koronowo,
- j). Miejsko – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koronowie,
- k). Świetlica Socjoterapeutyczna w Koronowie wraz z pododdziałami.

2. Mocne strony:

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
- c) dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- d) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- e) Punkt Informacyjno - Konsultacyjny przeciw przemocy rodzinie.

3. Słabe strony:

- a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- b) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- c) brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

4. Zagrożenia:

- a) słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych,
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych rodzin,
- d) problemy alkoholowe członków rodzin.
- e) brak umiejętności rozwiązywania problemów w rodzinach
- f) niska świadomość społeczna problemu przemocy
- g) brak świadomości dotyczących możliwości rozwiązywania problemów rodzinnych za pomocą mediacji rodzinnych
- g) brak działalności specjalistów w zakresie mediacji rodzinnych na terenie Gminy Koronowo.

IV. Postanowienia ogólne

1. Czas realizacji programu: lata 2012 – 2016
2. Odbiorcy systemu:
 - A. ofiary i sprawcy przemocy.
 - B. przedstawiciele instytucji i służb pracujących z ofiarami przemocy:) pedagodzy,

psycholodzy, nauczyciele, pracownicy ośrodka pomocy społecznej, kuratorzy, policjanci, pracownicy służby zdrowia.

C. władze lokalne.

D. społeczeństwo.

V. Cele Programu

Cel główny:

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie w latach 2012 – 2016.

Cele Szczegółowe:

- skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc,
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy poprzez min. zapewnienie u w/w poczucia bezpieczeństwa
- zmiana postawy mieszkańców wobec problemu przemocy w rodzinie
- uruchomienie wszelkich procedur na rzecz dobra dziecka w tej rodzinie.
- kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc domowa.

VI. Zadania Programu

LP	ZADANIE	OPIS ZADANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	– Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku –Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie - Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie – Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach - Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym –Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc	2012-2016	Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z pozostałymi członkami

		w rodzinie - Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy - Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.		
2..	Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie	- Kierowanie ofiar przemocy do prawnika, pedagoga i psychologa działającego w Punkcie Konsultacyjno – informacyjnym w Koronowie - Współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki - Określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk - Praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy	2012 - 2016	Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z pozostałymi członkami
3.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Systematyczny udział w szkoleniach wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty i prowadzenia interwencji kryzysowej.	2012-2016	Instytucje, z których kierowani są członkowie Zespołów interdyscyplinarnych, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koronowie
4.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne, a w szczególności:	- Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie - Umieszczenie informacji na stronach internetowych UM w Koronowie i MGOPS w Koronowie	2012 - 2016	Zespół Interdyscyplinarny
5.	Opracowanie procedur postępowania w przypadku	Opracowanie jednolitego systemu podejmowanych	2012	Zespół Interdyscyplinarny

pokrzywdzonych przemocą	działań w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie przez instytucje pomocowe		
-------------------------	--	--	--

VII. Strategie i metody działania:

Pomaganie członkom rodziny, w której doszło do przemocy jest procesem złożonym i składa się na następujące etapy:

- 1) rozpoznanie przemocy w rodzinie – wszelkie zaobserwowane jej przejawy bądź podejrzenie przejawów wymagają indywidualnego rozpatrzenia po to, aby podejmowane działania przyniosły pozytywne rezultaty,
- 2) diagnoza wstępna – ma na celu zorientowanie się czy i jakie bezpośrednie niebezpieczeństwo zagraża ofiarom, czy potrzebna jest natychmiastowa izolacja, kto i jakie działania podejmuje,
- 3) interwencja w celu zatrzymania przemocy, podejmowane nie tylko przez Policję ale też przez inne służby,
- 4) diagnoza szczegółowa: dokładne rozpoznanie sytuacji członków rodziny, ich potrzeb, przyczyn i rozmiarów stosowanej przemocy, z uwzględnieniem deficytów i zasobów rodziny pomocnych w przezwyciężeniu trudnej sytuacji,
- 5) Opracowanie planu pomocy – uwzględnienie wszelkich działań pomocowych jakie mogą wpłynąć na poprawne funkcjonowanie rodziny, oprócz pomocy wspieranie ofiar, jest on planowany z zainteresowanymi osobami i akceptowany przez nie,
- 6) Realizacja planu pomocy.

Przewodniczący
RADY MIEJSKIEJ
[Podpis]
Włodzisław Domek